

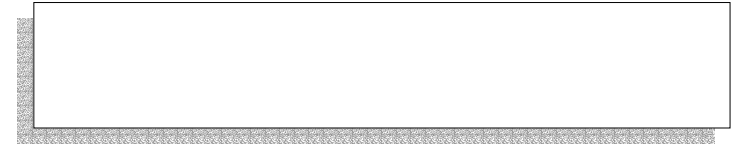
: -
: -
: // :

:

:

:

:

:

در مواد ۹۸ تا ۱۰۲ قانون تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴، تخلفات و مقررات کیفری عدم پرداخت حق بیمه و لیست حقوق ذکر شده است. مطابق ماده ۹۸ این قانون، کارفرمایانی که در موعد مقرر در قانون، حق بیمه را پرداخت نکنند، باید علاوه بر تأدیه حق بیمه، مبلغی معادل نیم در هزار مبلغ عقب افتاده برای هر روز تأخیر بپردازند. همچنین به موجب ماده ۱۰۰، عدم تنظیم صورت مزایا و حقوق به ترتیب مقرر در قانون، پرداخت خسارتی معادل $\frac{1}{12}$ حق بیمه ماهه‌هایی را که صورت مزد ارائه نشده بود، در پی دارد.

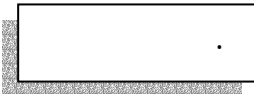
به موجب قانون منع دریافت خسارات و جرایم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۳ مجلس شورای اسلامی، دولت مکلف شده است حداکثر ظرف شش ماه نسبت به تهیه و تقدیم

اقدام کند که چنین لایحه‌ای هیچ گاه به مجلس ارائه نشد. از تاریخ اجرای این ماده واحده تا تصویب قانون جدید، خسارت تأخیر تأدیه و لیست و بهره تقسیط مانده بدهی و دیرکرد مندرج در قانون تأمین اجتماعی کلاً گردید.

پس از تغییرات مختصری در قالب تبصره‌های الحاقی مانند الحاق تبصره دریافت خسارات و جرایم از سهامداران غیر مسلمان شرکت‌ها و اتباع کشورهای محارب با

جمهوری اسلامی، در سال ۱۳۷۳ مجدداً قانون دریافت جرایم از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ مشتمل بر ۷ ماده و ۵ تبصره، تصویب شد که به موجب این قانون کارفرمایان کلیه کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی مکلف گردیدند، صورت مزد و حقوق تمامی بیمه‌شدگان و حق بیمه و بیمه بیکاری هر ماه را حداکثر تا پایان آخرین روز ماه بعد به سازمان تأمین اجتماعی ارسال و مبالغ قانونی را پرداخت کنند. بر اساس ماده ۲ قانون اخیر، کارفرمایانی که قبل از تاریخ تصویب این قانون بابت حق بیمه به سازمان تأمین اجتماعی بدهی داشتند، در صورتی که ظرف یک سال از تاریخ تصویب این قانون در مورد ارسال صورت مزد یا پرداخت حق بیمه عمل نکردند، ملزم به پرداخت جرایم نقدی مقطوع مطابق با رقم‌ها و حدود اعلامی می‌شدند.

فلسفه وجودی قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که در سال ۱۳۷۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و از مهر ماه ۱۳۷۳ به اجرا درآمده، تسریع در به‌هنگام‌سازی وصول حق بیمه از کارفرمایان بوده است.

لکن به دلایل متعدد از جمله وضعیت نامطلوب نقدینگی و مالی بسیاری از کارخانجات بزرگ، شرکت‌های دولتی، شهرداری‌ها و شرکت‌های واحد اتوبوسرانی، بی‌ثباتی در سیاست‌های اقتصادی، نبود فرهنگ پرداخت به موقع حق بیمه در بسیاری از کارفرمایان و همچنین عدم اطلاع برخی از کارفرمایان از قانون جرایم، بسیاری از کارفرمایان از پرداخت حق بیمه جاری بیمه‌شدگان خود ظرف مهلت مقرر در قانون خودداری نموده‌اند. در نتیجه مطالبات سازمان تأمین اجتماعی از نظر حجم ریالی روند افزایشی داشته است؛ به طوری که میزان کل مطالبات سازمان از کارگاه‌ها در

طی سال‌های ۱۳۷۸، ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به ترتیب به ۴۸۳۲، ۶۷۱۵ و ۹۸۴۲ میلیارد ریال افزایش یافته است. (میزان کل مطالبات شامل بدهی حق بیمه، بیمه بیکاری و جرایم و خسارات است).

سازمان تأمین اجتماعی با تحلیل وضعیت اقتصادی کارگاه‌ها و مجموعه شرایط اقتصادی کشور و بررسی دلایل و موجبات عدم پرداخت حق بیمه مقرر توسط کارفرمایان و ناتوانی آنان در تحمل و پرداخت جرایم دیر کرد (با وجود میزان بالای جرایم وضع شده و رو به تزاید به دلیل محاسبات تصاعدی) اقدام برای بخشودگی جرایم متعلقه را تدبیر نموده آن را راه‌حلی عملی برای دستیابی و دریافت اصل حق بیمه‌های معوقه تشخیص داده است. پیشنهاد ماده واحده اخیر سازمان در زمینه بخشودگی جرایم به همین منظور تقدیم شده و متضمن منافع اقتصادی و مدیریتی سازمان تأمین اجتماعی و انتظام بیمه‌های اجتماعی می‌باشد.

بر اساس لایحه دولت، تمامی خسارات و جرایم کارفرمایان مشمول قانون تأمین اجتماعی که اصل حق بیمه و بیمه بیکاری قطعی شده خود را پرداخت یا با توافق سازمان تأمین اجتماعی آن را تقسیط و اقساط تعیین شده را در سررسیدهای مربوط پرداخت کنند، بخشوده خواهد شد؛ این بخشودگی اعم از جرایم تأخیر پرداخت حق بیمه و همچنین جریمه تأخیر در ارسال صورت مزد و حقوق موضوع ماده ۱ قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌کنند (مصوب ۱۳۷۳) می‌گردد.

گفتنی است در سال ۱۳۸۰ از میزان ۹۸۴۲ میلیارد ریال کل مطالبات، ۵۷۷۰ میلیارد ریال یعنی ۵۹ درصد آن جزء مطالبات قطعی^۱ و ۴۰۷۱ میلیارد ریال یعنی ۴۱ درصد آن جزء مطالبات برآوردی^۲ است.

نکته قابل توجه این که سهم بدهی جرایم و خسارات از کل مطالبات در سال ۱۳۸۰ رقم ۲۵ درصد یعنی ۲۴۶۱ میلیارد ریال و سهم بدهی قطعی شده جرایم و خسارات از مطالبات قطعی برابر ۳۰ درصد یعنی ۱۸۴۱ میلیارد ریال است. بر اساس پیش‌بینی سازمان تأمین اجتماعی، با توجه به وضعیت موجود، با بخشودگی میزان جرایم و خسارات، سازمان قادر خواهد بود ۷۰ درصد مطالبات خود را وصول کند. به عبارت دیگر، سازمان با بخشیدن جرایم و خسارات دیرکرد می‌تواند به اصل حق بیمه‌های سال‌های پیشین دسترسی پیدا کند هر چند که طی این مدت نتوانسته ارزش واقعی وصولی‌های خود را دریافت نماید.

نکته دیگری که سازمان تأمین اجتماعی مطرح کرده این است که طبق قانون دریافت جرایم نقدی، جرایم وصولی سازمان باید همه ساله در بودجه کل کشور پیش‌بینی و دولت آن را به سازمان تأدیه کند. اما دولت مبالغ جرایم و خسارات را که

۱. طبق موازین قانون تأمین اجتماعی بدهی‌های قطعی شامل موارد ذیل می‌شود:

- اعلامیه‌های صادره به کارفرمایان که ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ، مورد اعتراض کارفرما قرار نگیرند.

- آراء هیأت‌های بدوی تشخیص مطالبات، برای مبالغ کمتر از ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال.

- بدهی‌های اعلام شده طبق نظر هیأت‌های بدوی تشخیص مطالبات که بیش‌تر از ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده و ظرف مهلت ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ مورد اعتراض کارفرما قرار نگیرند.

- آراء هیأت‌های تجدید نظر.

- بدهی تقسیط شده کارفرمایان که به علت عدم پرداخت اقساط تمام یا باقیمانده آن تبدیل به دین حال گردد.

۲. بدهی‌های برآوردی، بدهی‌هایی است که در فرایند رسیدگی هیأت‌های تشخیص مطالبات قرار گرفته و هنوز قطعیت آن محرز نگردیده است.

جزء بدهی دولت محسوب می‌شود به صورت نقدی پرداخت نکرده و آن را از طریق واگذاری سهام شرکت‌های دولتی جبران می‌کند. از سوی دیگر، مبالغی را که سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در بودجه کل کشور پیش‌بینی می‌کند بسیار کم‌تر از عملکرد سازمان و مبالغ واریزی به حساب خزانه است.

بر اساس نظر سازمان تأمین اجتماعی، در طی سال‌های گذشته عدم پرداخت به موقع حق بیمه توسط کارفرمایان نه تنها موجب کاهش وصولی‌های سازمان شده بلکه توان سرمایه‌گذاری‌ها و حفظ ذخایر سازمان را نیز تحت تأثیر قرار داده است. همچنین عدم وصول به‌هنگام مطالبات سبب شده است که بسیاری از کارفرمایان نسبت به تعهدات خود بی‌توجه باشند. بنابراین، ایجاد تسهیلات لازم برای کارفرمایان به منظور پرداخت حق بیمه‌های خود، می‌تواند گامی مهم در وصول مطالبات و افزایش منابع سازمان به حساب آید.

همان‌گونه که ذکر شد در فاصله سال‌های بعد از تصویب قانون اصلی تأمین اجتماعی (یعنی قانون مصوب سال ۱۳۵۴)، قوانین جرایم عدم پرداخت حق بیمه حداقل ۵ بار دستخوش لغو، تغییر و اصلاح و جایگزینی شده است.

به نظر می‌رسد که سازمان تأمین اجتماعی پس از لغو مواد مربوط در قانون سال ۱۳۵۴، هر بار برای حل مشکلات مقطعی، موردی و روزمره خود اصلاحاتی را در قانون پیشنهاد کرده و به تصویب مجلس شورای اسلامی رسانده است. تمامی تغییرات قانونی فوق در واقع مستلزم صرف وقت زیاد دولت و مجلس در انجام دادن مراحل منجر به تصویب لوایح پیشنهادی است و اکنون نیز سازمان تأمین اجتماعی برای حل مشکل فعلی خود ماده واحده پیشنهادی را به عنوان راه‌حل ارائه نموده است. اما با توجه به این که در پیشنهاد حاضر، مهلت شش‌ماهه‌ای برای کارفرمایان

در نظر گرفته شده است چنان‌چه باز منظور حاصل نگردد، متعاقباً اصلاح ماده واحده پیشنهاد خواهد شد. در واقع با تصویب این ماده واحده، اصل مشکل باقی می‌ماند. به عبارت ساده‌تر، اصل قانون مصوب سال ۱۳۷۳ در زمینه تعیین درصدها و میزان جرایم، غیر منطقی و خارج از توانایی‌های کارفرمایان است (۱۸۴۰ میلیارد ریال جریمه به نسبت ۳۹۰۰ میلیارد ریال به خوبی مؤید این امر است). روشن است که تداوم این امر علاوه بر متضرر شدن سازمان از بابت عدم دریافت اصل حق بیمه از کارگاه‌ها، مشکلات بسیاری از نظر عدم احتساب سوابق بیمه‌شدگان و نیروی کار ایجاد می‌نماید و کارگزاران را در موارد نیاز (بازنشستگی و از کارافتادگی و ...) با معضلات گسترده‌ای رو به رو می‌سازد. بنابراین علاوه بر تضعیف ذخایر سازمان، رضایت بیمه‌شدگانی که به موقع حق بیمه‌های سهم خود را پرداخت کرده‌اند، مخوش و تأمین آتیه آن‌ها و خانواده‌های‌شان با مشکل روبه‌رو می‌شود. از این رو به نظر می‌رسد تصویب ماده واحده فوق به طور یکطرفه، تنها برای حل مشکل کوتاه‌مدت سازمان تأمین اجتماعی است و به ضرورت ارزیابی مجدد از قانون موجود، حدود و میزان جرایم تعیین شده موضوع آن (که مشکل‌ساز شده است) نمی‌پردازد.

دور از ذهن نیست که در صورت تصویب ماده واحده پیشنهادی، پس از مدتی سازمان درخواست اصلاح میزان جرایم (مثلاً تغییر نسبت‌های جریمه برای مقادیر بدهی‌های مختلف) را مطرح کند.

با توجه به مراتب فوق و ضرورت تدوین قوانین و مقررات بلندمدت، و به جهت در نظر گرفتن منافع سازمان، کارفرما و بیمه‌شده به طور همزمان، پیشنهاد می‌شود، مجلس محترم نیز سازمان را مکلف کند تا اصلاحیه پیشنهادی قانون دریافت جرایم نقدی از کارفرمایان مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ را با ملحوظ کردن منافع سازمان، بیمه‌شدگان و کارفرمایان و با در نظر گرفتن امکان گسترش و تشویق سرمایه‌گذاری‌های خارجی (با عنایت به سیاست‌های مورد نظر دولت و مجلس در این خصوص)، تدوین و ارائه کند.

:	
<p>گزارش کارشناسی درباره لایحه بخشودگی جرایم نقدی بدهی معوقه کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی</p>	
: بررسی‌های اقتصادی	: کمیسیون اجتماعی
: زهرا تشکر	: جهانگیر هوشیار حاجی حسینی
: عبدالرضا حسینی	: فریبا کشاورز و فرشید یزدانی
:	
۱. کارفرما (Employer)	
۲. حق بیمه (Right Insurance)	
۳. تأمین اجتماعی (Social Security)	
:	
۱. سوابق قانونی تأمین اجتماعی	
۲. نظرات دریافتی از کارشناسان	